

Po cestách mezi Lysou nad Labem a Milovicemi

Datum: sobota 18. dubna 2015

Jízdní řád:

Sraz v hale v dostatečném předstihu před odjezdem.

T A M	Pardubice hl. n.	7.00 (R 892/Buchlov)	Z P E T	17.01	17.22	18.01
	Kolín	7.25		16.36 (871/ Punkva)	17.02 (EC 155/ Jan Perner)	17.36 (R 851/ Portáš)
		7.29 (os.)		16.28	16.39	17.28
	Lysá nad Labem	8.24		15.33 (os.)	16.06 (R 791)	16.33 (os.)

Jízdné:

zpáteční obyčejné 220 Kč

IN 25, důchodci nad 70 let 165 Kč

skupinová jízdenka – sleva z obyčejného jízdného

1. osoba **žádná**

2. osoba **25 %**

3. a každá další **50 %**

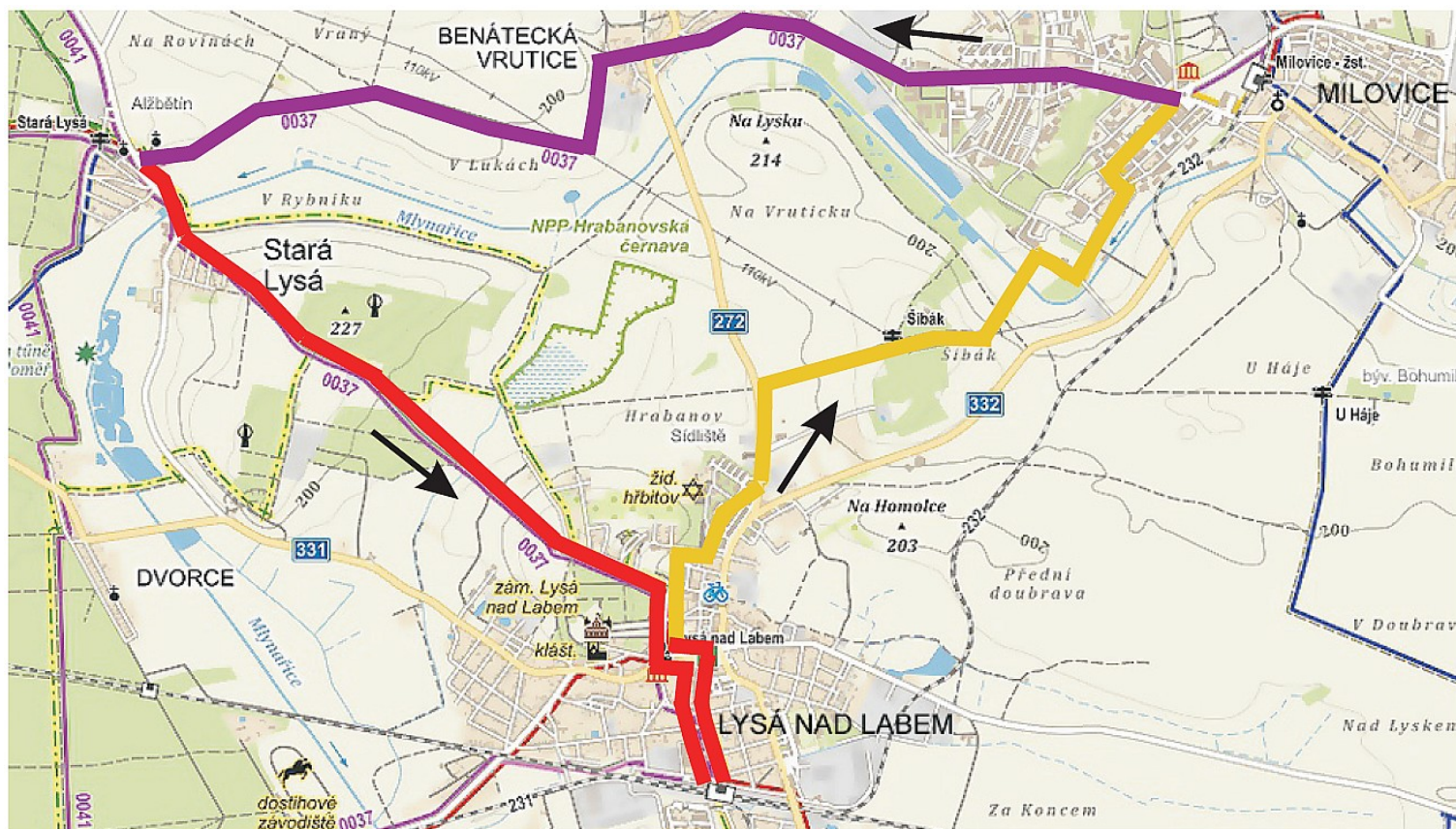
zpáteční Skupinová jízdenka **dalších 5 %**

Den výletu je v kalendáři uveden jako Mezinárodní den památek a sídel.

Miloš Kajzlík

Trasa: (mírné převýšení, zpevněné komunikace, luční cesty)

Č, ŽI Lysá nad Labem (+ prohlídka zámeckého parku) – Milovice cyklostezka 0037
Milovice – Benátecká Vrutice – Stará Lysá Č Stará Lysá – Lysá nad Labem = 17 km.

Mapa: edice KČT č. 17 Dolní Pojizeří (Mladoboleslavsko a Nymbursko).

Teplý oběd: Milovice – Restaurace U Jelínků (www.ujelinku.cz) – otevřeno od 10.00, centrum (náměstí), Restaurace Mladá (<http://restaurace-mlada.cz>) – otevřeno od 11.30, neda-leko ve směru pokračování trasy u cyklostezky 0037.

Turisticko-vlastivědný přehled:

Lysá nad Labem (cca 11 tisíc obyvatel)

První historická zmínka o městě pochází z 11. století v souvislosti s knížecími bratry Oldřichem a Jaromírem – první na zdejším hradě věznil, oslepil a nakonec nechal staršího sourozence zavraždit. Jako město ji v roce 1291 uvádí listina Guty, manželky Václava II. Panství postupně patřilo mnoha majitelům, např. přemyslovským knížatům, českým královnám a šlechtickým rodům. Velký rozkvět nastal za vlády hraběte Františka Antonína Šporcka (Sporcka), velkého příznivce umění. Zámecký park nechal vyzdobit cyklem dvanácti měsíců, ročních období, dne a noci, přírodních živlů a světadílů – *průvodce viz poslední strana*. Tyto sochy žáků Braunovy školy jsou celosvětově jedinečné a srovnatelné s řadami alegorií v Kuksu. Trojkřídlý barokní zámek z roku 1729 s kaplí sv. Tří králů slouží od roku 1961 jako domov důchodců. Dalšími dominantními stavbami jsou bývalý augustiniánský klášter z 12. století a kostel sv. Jana Křtitele z 18. století s 55metrovou věží. Kostel se začal stavět v roce 1719 podle projektu Františka Maxmiliána Kaňky, výstavba trvala kvůli nedostatku peněz dlouho, až v roce 1741 ho vysvětil hrabě Jan Rudolf Špork, synovec F. A. Šporcka, biskup pražský a kanovník svatovítský. Významným rodákem je orientalista, profesor Bedřich Hrozný. Jeho muzeum se nachází v budově na jihozápadní straně náměstí, postavené v roce 1754 jako špitál pro přestárlé. Město je velkou železniční křižovatkou: v letech 1872–1874 se stavěla trať z Nymburka do Děčína (nyní trať číslo 072 Lysá nad Labem–Ústí nad Labem a 231 Kolín–Lysá nad Labem–Praha). Na třetí, pětikilometrové trati z Milovic s číslem 232 opětovně zprovozněné 13. prosince 2009 po tříměsíční rekonstrukci zahrnující i elektrizaci jezdí každou hodinu přímý osobní vlak do Prahy.

Stará Lysá

Existenci jednoho z nejstarších trvale obydlených míst u nás (od 5. století) potvrzuje historicky ověřené slovanské osídlení v bezpečných lužních lesích nedaleko současné vesnice: v místě zvaném Na Ostrově stála osada ohrazená pleteným plotem z prutů (tzv. lísů) – toto slovo někteří historikové považují za podklad pro pojmenování pozdější raně středověké tvrze. Kronika mnichů z kláštera v Lysé n. L. uvádí neověřené informace o slovanském obětišti na lysém vrchu, nejstarší písemný doklad je z 11. století. V roce 1293 je historicky doloženo nejstarší lyské tržiště („antiquum forum Lyssa“) na území vesnice. V obci roste památná 700letá lípa s kamenným křížkem z roku 1840 a u kaple sv. Jana Křtitele skupina šesti lip malolistých.

Milovice (cca 10,5 tisíce obyvatel)

„Vojenské“ město tvoří čtyři části – Milovice, Mladá, Boží Dar a Benátecká Vrutice. Jeho nejstarším předchůdcem byla ve 14. století „villa Milewicz“ – tvrz Milevice, zemanské sídlo vladky Holomka. Zdejší život od roku 1904 nepříznivě ovlivnil vznik vojenského újezdu Mladá. Do jeho zrušení v roce 1995 se v něm postupně vystřídaly rakousko-uherská, československá, německá a sovětská armáda, poslední sovětský voják město opustil 30. června 1991. V srpnu 1996 se začalo s revitalizací kasáren, ve vzniklých bytech teď bydlí řada mladých rodin. Na mezinárodním vojenském hřbitově jsou hroby více než 6000 válečných zajatců především z 1. světové války z místního zajateckého tábora. Protože je zde (a také v celé ČR) pochováno nejvíce Italů – celkem 5276, říká se mu i „italský“, dále tu jsou pohřbeni Češi, Rusové, Poláci, Rakušané, Maďaři, Srbové, Lotyši, Litevci a Turci. Novogotický katolický kostel sv. Kateřiny Alexandrijské nahrazuje spolu s farou a hřbitovem kvůli zřízení vojenského prostoru zničený farní komplex v obci Mladá. Jeho nástěnnou výzdobu vytvářeli v letech 1915 a 1916 místní váleční zajatci. Netradičně pojatý pomník obětem obou světových válek, pískovcová socha z roku 1921, zároveň připomíná vznik prvního samostatného československého státu, jména obětí 2. světové války byla vytesána dodatečně. 20 platanů javorolistých, stromořadí v „Rakouském“ táboře, jsou od roku 2003 památné stromy.

Zámecký park v Lysé nad Labem

Procházka zámeckým parkem

Stoupáme-li parkem vzhůru k zámecké budově, procházíme špalírem barokních pískovcových soch, které představují alegorie dvanácti měsíců Leden - Prosinec, jak dokazují německé nápisy na podstavcích soch (viz plánec sochařské výzdoby 1-12). Sochy byly zhotoveny ve 30. letech 18. století a jejich autorství se přisuzuje dílně Františka Adámka z Benátek. Ztvárnění postav okouzluje diváka rokokovou lehkostí, hravostí a křehkostí, četné sochymají pro pobavení panstva různé anatomické nepřesnosti. Co sochař neuměl vyjádřit vnitřním zobrazením, vypočetnil vnějším popisem (dobové úbory, muskulatura, a pečlivé propracování detailů).

Dalším tématickým celkem, který nás upoutá při opuštění nabrového špalíru, je soubor šesti soch antických bohů: Zeus (13), Hefaistos (14), Artemis (15), Deméter (16), Gáia (17) a Poseidon (18). Antická božstva ztvárněná klasicistními sochami pocházejí z dílny Ignáce Michala Platzera. Park je chráněn sochami dvou tvů (19-20) a křížovatkou cest hlídají dvě thébské sfingy (21-22), připomínající pověst o hádance, kterou musel Odysseus vyřešit. Za nimi je doplňují dvě lvice (23-24) z dílny Františka Adámka staršího z Benátek.

Další parter je propojen s okolím třemi schodišti. Levé je osazeno alegorickými sochami čtyř světadílů Afrika, Evropa, Amerika, Asie (25-28), prostřední alegoriemi Noci a Dne (30,32), doplněné v horní části schodiště sochami Venuše a Adonise (29, 31). Poslední dvě jmenované sochy jsou zřejmě italského původu, přičemž někteří odborníci se kloní k původu z dílny Josefa Pacáka z Prahy. Pravé schodiště zdobí alegorie čtyř živlů Vzduch, Voda, Oheň a Země (33-36). Mezi schodišti jsou na hraně terasy alegorie čtyř ročních období Léto, Jaro, Podzim a Zima (37-40). Pocházejí z r.1735 a jsou vlastně vyvrcholením celého souboru soch svojí křehkostí a skladební vyvážeností. Alegorické soubory vytvořil s největší pravděpodobností František Adámek. Na záhonech před východním křídlem zámku se nacházejí vázy (41).

Z dílny I.M.Platzera pocházejí i alegorie sedmery svobodných umění, z nichž se zachovaly v lyském parku tři. S největší pravděpodobností to jsou Geometrie, Gramatika a Sochařství. Alegorii Geometrie (42) najdeme na rozhraní francouzského a anglického parku, blíže sochám živlů. Proti západnímu Benjaminovu křídlu je umístěna alegorie Gramatiky (43) a konečně na jižní straně čestného dvora je alegorie Sochařství (44).

Nad průjezdem východního křídla zámku si všimneme pískovcového aliančního erbu hrabat Sweerts - Šporků z 2.pol.18 století (45).

Na francouzský park volně navazuje park anglický, založený v roce 1891 proslulým zahradním architektem Eduardem Petzoldem, který je citlivou napodobeninou volné přírody a zve k romantickým procházkám. Těmi by mělo končit pozvání do zámeckého parku v Lysé nad Labem. Jeho sochařská výzdoba sice nepochází z dílny předních mistrů českého barokního umění, ale přesto na vás hluboce zapůsobí svým prostým, ale barvitým slohovým projevem, tak typickým pro sochařské barokní umění českého venkova.

Plánek sochařské výzdoby zámeckého parku

